

Dusmuradov Quvonch
Oliy ta'lim tizimi kadrlarini qayta tayyorlash va malakasini
oshirish instituti, tayanch doktorant
E-mail: quvonchdusmuradov1993@gmail.com
[Tel:+998903229346](tel:+998903229346)

UDK: 378.147:004

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA MALAKA OSHIRISH TIZIMIGA SHAXSGA YO‘NALTIRILGAN TA’LIMNI JORIY ETISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI

Annotatsiya

Maqolada raqamli texnologiyalar asosida malaka oshirish tizimiga shaxsga yo‘naltirilgan ta’limni joriy etishning zamonaviy tendensiyalari tahlil qilinadi. Shuningdek, zamonaviy o‘qitish metodlarining ahamiyati va ularning malaka oshirish jarayonlarida qo‘llanilishi o‘rganiladi. Ushbu maqola raqamli texnologiyalarni qo‘llash orqali malaka oshirish tizimini rivojlantirish yo‘llarini izlashga qaratilgan.

Kalit so‘zlar: raqamli texnologiyalar, shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim, malaka oshirish, zamonaviy tendensiyalar, o‘qitish metodlari.

Кувонч Думурадов
Институт переподготовки и повышения квалификации
кадров системы высшего образования
E-mail: quvonchdusmuradov1993@gmail.com
Tel:+998903229346
UDK: 378.147:004

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ВНЕДРЕНИЯ ПЕРСОНАЛИЗИРОВАННОГО ОБРАЗОВАНИЯ В СИСТЕМЕ ПОВЫШЕНИЯ ПРОФЕССИОНАЛА НА ОСНОВЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Абстрактный

В статье анализируются современные тенденции внедрения личностно-ориентированного образования в систему повышения квалификации на основе цифровых технологий. Также освещены современные методы обучения и важность их использования в передовых учебных процессах. Целью данной

статьи является поиск путей развития системы обучения с использованием цифровых технологий.

Ключевые слова: цифровые технологии, личностно-ориентированное образование, профессиональное развитие, современные тенденции, методы обучения.

Dusmuradov Quvonch
Institute for Retraining and Professional
Development of Higher Education Personnel
E-mail: quvonchdusmuradov1993@gmail.com
[Tel:+998903229346](tel:+998903229346)
UDK: 378.147:004

MODERN TENDENCIES IN IMPLEMENTATION OF PERSONALIZED EDUCATION IN THE SYSTEM OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT BASED ON DIGITAL TECHNOLOGIES

Abstract

The article analyzes modern trends in the implementation of personality-oriented education in the system of advanced training based on digital technologies. It also highlights modern teaching methods and the importance of their use in advanced educational processes. The purpose of this article is to find ways to develop a training system using digital technologies.

Key words: *digital technologies, student-centered education, professional development, modern trends, teaching methods.*

Kirish

XXI asrda raqamli texnologiyalar hayotimizning barcha jabhalarida, jumladan ta'lim sohasida ham kiritayotgan o'zgarishlari bilan ajralib turadi. Ta'lim tizimlarida raqamli texnologiyalarning joriy etilishi yangi imkoniyatlarni ochib beradi, ayniqsa shaxsga yo'naltirilgan ta'lim paradigmasining rivojlanishi jarayonida muhim ahamiyat kasb etadi. Raqamli texnologiyalar ta'lim jarayonini individualizatsiya qilish, tinglovchilarning o'z-o'zini boshqarish qobiliyatlarini oshirish va ta'lim samaradorligini sezilarli darajada yaxshilash imkonini beradi.

Shaxsga yo'naltirilgan ta'limning asosiy tamoyillaridan biri – har bir tinglovchining individual ehtiyojlari va qobiliyatlariga mos keladigan ta'lim

yondashuvlarini taqdim etishdir. Bu yondashuv tinglovchilarning o'qish jarayoniga faolroq jalb etilishini, ularning qiziqishlari va ehtiyojlariga mos o'quv materiallarini tanlash imkoniyatini yaratadi. Raqamli texnologiyalar bu jarayonni yanada samarali amalga oshirishga yordam beradi, chunki ular ta'lim jarayonini individualizatsiya qilishda yangi imkoniyatlarni yaratadi. Raqamli texnologiyalar ta'lim jarayoniga kiritilganda, shaxsga yo'naltirilgan yondashuvlar tinglovchilarning individual ehtiyojlari va qiziqishlarini hisobga olish imkoniyatini beradi. A.A. Verbitskiy ta'kidlaganidek: "Shaxsga yo'naltirilgan ta'limning asosiy maqsadi – tinglovchini ta'lim jarayonida faol ishtirok etishga, o'z bilimlarini shakllantirishga va shaxs sifatida rivojlanishga undashdir"[1]

Raqamli infratuzilma va pedagoglarning raqamli ko'nikmalarini rivojlantirish masalalari dolzarb hisoblanadi. S.A. Mamatov fikriga ko'ra: "Raqamli ta'limni joriy etish jarayonida pedagoglarni tayyorlash va raqamli infratuzilmani rivojlantirish ustuvor vazifadir"[2]. Shuningdek, raqamli texnologiyalarning ta'lim sohasida qo'llanishi pedagoglar va ta'lim muassasalari uchun ham yangi vazifalarni yuzaga keltiradi. Masalan, pedagoglar raqamli vositalar yordamida tinglovchilarning o'qish jarayonidagi muvaffaqiyatlarini kuzatish, baholash va tahlil qilish imkoniyatiga ega bo'ladi. Buning natijasida, ular tinglovchilarning individual ehtiyojlarini yaxshiroq tushunib, ta'lim jarayonini samarali tashkil etish uchun zarur chora-tadbirlarni amalga oshirishi mumkin.

Asosiy qism

Shaxsga yo'naltirilgan ta'limning mohiyati va ahamiyati. Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim (individualized learning) – bu ta'lim jarayonida har bir tinglovchini o'zining individual ehtiyojlari, qobiliyatlari va qiziqishlariga mos ravishda rivojlantirishni ko'zda tutadi. Bu yondashuvning asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat:

Differensiyatsiya: Ta'lim jarayonida tinglovchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish orqali o'quv materiallari va metodlarni moslashtirish. Differensiyatsiya orqali tinglovchilar o'zlariga mos o'quv materiallari va vazifalar

bilan ishlash imkoniyatiga ega bo'lishadi. Bu usul, ayniqsa, tinglovchilarning o'ziga xos ehtiyojlari va qobiliyatlarini hisobga olishda muhim ahamiyatga ega.

Moslashuvchanlik: O'quv jarayonining tinglovchining o'ziga xos qobiliyatlariga moslashtirilishi. Tinglovchilar o'zlarining individual tezliklariga mos ravishda o'rganishlari mumkin bo'ladi. Bu o'z navbatida, tinglovchilarning o'z-o'zini boshqarish qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi.

Mustaqillik: Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, tinglovchilarga o'zlarining o'qish jarayonlarini boshqarish, muammolarni mustaqil hal qilish va o'z maqsadlariga erishish imkoniyatlarini beradi. Bu yondashuv tinglovchilarning o'z-o'zini boshqarish va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi.

Raqamli texnologiyalar asosida shaxsga yo'naltirilgan ta'limni joriy etishning afzalliklari. Raqamli texnologiyalar yordamida ta'lim jarayonini interaktiv va qiziqarli qilish maqsadida yangi metodlarni qo'llash mumkin. M.P. Kolesnikova fikricha: "Raqamli texnologiyalar ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlarni qo'llash imkoniyatini beradi, bu esa tinglovchilarning individual ehtiyojlariga mos ravishda ta'limni tashkil etishga yordam beradi"[3]. Raqamli texnologiyalar shaxsga yo'naltirilgan ta'limni amalga oshirishda bir qator afzalliklarni taqdim etadi.

1. Masofaviy ta'limni qo'llash orqali ta'lim olishning keng imkoniyatlarini ochish;
2. Tinglovchiga bir qator vazifalarni bajarishni avtomatlashtirish yoki soddalashtirishga yordam berish;
3. Kerakli ma'lumotlarga istalgan joydan kirishni ta'minlaydi va manbalar bilan ishlashda muhim ko'nikmalarni rivojlantiradi.

So'nggi yillarda shaxsga yo'naltirilgan ta'lim va raqamli texnologiyalarni qo'llash bo'yicha bir qator tendensiyalar shakllandi:

1. **Individual ta'lim marshrutlari (Individual learning pathways):** Raqamli platformalar tinglovchilarga individual ta'lim marshrutlarini yaratish

imkoniyatini beradi. Bu yondashuv, tinglovchilarning o'zlarining qiziqishlari va ehtiyojlariga mos o'quv materiallarini tanlashlari, shuningdek, ta'lim jarayonini shaxsiylashtirishga yordam beradi.

2. **O'quv jarayonlarini avtomatlashtirish:** Ta'lim jarayonlaridagi ma'muriy vazifalarni avtomatlashtirish orqali pedagoglar va administratorlar uchun vaqtni tejash va samaradorlikni oshirish imkoniyatlari yaratiladi. Masalan, avtomatik baholash tizimlari va o'quv materiallarini yaratish uchun vositalar.
3. **Kuchaytirilgan muloqot:** Pedagog va tinglovchi o'rtasidagi muloqotni kuchaytirish va real vaqtda fikr-mulohazalarni olish imkoniyatlarini kengaytirish. Bu tinglovchilarning o'qish jarayonida faol qatnashishlarini ta'minlaydi va ta'lim jarayonini yanada samarali qiladi.

O'zbekistonda shaxsga yo'naltirilgan ta'limni joriy etishdagi dolzarb masalalar. O'zbekistonda shaxsga yo'naltirilgan ta'limni joriy etishdagi dolzarb masalalarni hal qilishda quyidagilar muhim:

Ta'lim siyosati va rejalashtirish: O'zbekistonda raqamli ta'limni rivojlantirish uchun strategiyalar va rejalar ishlab chiqish zarur. Ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni joriy etishning maqsadlari va vazifalari aniq belgilanishi lozim.

Jamiyatda raqamli madaniyatni rivojlantirish: Raqamli texnologiyalarning ta'lim jarayonida qo'llanishi uchun jamiyatda raqamli madaniyatni rivojlantirish zarur. Tinglovchilarni raqamli madaniyatga o'rgatish, ularni raqamli vositalardan samarali foydalanishga tayyorlash muhim ahamiyatga ega.

Raqamli texnologiyalarni qo'llash orqali malaka oshirish tizimini rivojlantirish yo'llari bir qator muhim elementlardan iborat. Avvalo, onlayn o'qitish va masofaviy ta'lim tizimlari yordamida malaka oshirish jarayoni yanada moslashuvchan va qulay bo'ladi. Bunday platformalar orqali tinglovchilar va tinglovchilar istalgan vaqtda va joyda o'qish imkoniyatiga ega bo'ladilar, bu esa o'qitish samaradorligini oshiradi.

Interaktiv o'qitish materiallari, multimedia resurslari, simulyatsiyalar va interaktiv darsliklar yordamida o'qitish jarayonini qiziqarli va samarali qilish mumkin. Buning

natijasida tinglovchilar o'z malakalarini yaxshilash bilan birga, o'quvchilarning diqqatini jalb qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Raqamli texnologiyalar yordamida o'qitish jarayonini nazorat qilish va baholash uchun statistik va analitik vositalar qo'llanilishi tinglovchilarga o'z o'quvchilarining rivojlanishini kuzatish va kerakli o'zgartirishlar kiritishga imkon beradi, bu esa ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Hamkorlik va o'rganish tarmog'ini tashkil etish uchun raqamli texnologiyalar orqali tinglovchilar o'rtasida hamkorlikni rag'batlantirish va o'zaro tajriba almashish imkoniyatlari yaratiladi. Bu tinglovchilarning o'z malakalarini oshirishda bir-biridan o'rganishlariga yordam beradi va o'qitish jarayonini boyitadi. Yangi texnologiyalar va innovatsiyalarni, masalan, virtual haqiqat, kengaytirilgan haqiqat va sun'iy intellektni joriy etish orqali o'qitish jarayonini yanada boyitish va samaradorligini oshirish mumkin. Bu innovatsiyalar o'quvchilarni jalb qilish va motivatsiyasini oshirishga yordam beradi.

Malaka oshirish dasturlarini raqamli texnologiyalar bilan birlashtirish, tinglovchilarga zamonaviy bilim va ko'nikmalarni egallash imkonini berishi, ularning professionallik darajasini oshirishga xizmat qiladi. Shuningdek, o'quvchilarning ehtiyojlariga mos keladigan shaxsiy o'qitish rejalari yaratish orqali malaka oshirish jarayonini individualizatsiya qilish mumkin. Bu, o'quvchilarning o'ziga xos ehtiyojlarini inobatga olgan holda ta'lim berishni ta'minlaydi.

Xulosa

O'zbekistonda raqamli texnologiyalarni ta'lim tizimida qo'llash jarayonida shaxsga yo'naltirilgan ta'lim paradigmasini amalga oshirishning ko'plab afzalliklari mavjud. Raqamli texnologiyalar yordamida tinglovchilarning ta'lim jarayoniga jalb etilishi, pedagoglarni professional rivojlantirish va ta'lim samaradorligini oshirish imkoniyatlari kengayadi. Biroq, bu jarayonda bir qator muammolar va dolzarb masalalarni hal etish zarur.

Ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni qo'llash va shaxsga yo'naltirilgan ta'limni joriy etish jarayonida jamoatchilik, pedagoglar, ta'lim muassasalari va davlat

tashkilotlari o'rtasida hamkorlikni kuchaytirish muhim ahamiyatga ega. Bu jarayon, nafaqat ta'lim sifatini oshirishga, balki kelajak avlodni zamonaviy bilim va ko'nikmalarga tayyorlashga ham xizmat qiladi.

Maqolada keltirilgan fikrlar va tavsiyalar, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tizimining raqamli texnologiyalar yordamida muvaffaqiyatli amalga oshirilishida asosiy yo'nalishlarni belgilab beradi. Kelajakda ta'lim tizimidagi o'zgarishlar va yangiliklar, jamiyatning rivojlanishiga, iqtisodiy o'sishga va shaxsiy rivojlanishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Вербицкий, А.А. Школьное образование и личностно ориентированное обучение. Москва-2005
2. Маматов, С.А. Цифровое образование: проблемы и решения. Ташкент- (2021).
3. Колесникова, М.П. Цифровое образование: новшества и подходы. Москва-(2020).
4. Abduqodirov A.A. Masofali o'qitish modellari va ularning sinflari. // Fizika, matematika va informatika jurnali. Toshkent, 2004 – № 5 –B. 50-56
5. Begimkulov U.Sh.Zamonaviy axborot texnologiyalari muhitida pedagogik ta'limni tashkil etish //Pedagogik ta'lim jurnali. – Toshkent, 2004 – №1 B. 25-27.